

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 2.1.1. ЛЮДИНА В СОЦІУМІ: ПСИХОЛОГІЧНІ
АСПЕКТИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ
денної та заочної форми навчання

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ»

курс	I-II	
Семестр, сесія	I-II-III-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	90 год. / 3 кредити	
з них: 90 / 3		к. ф. н.
<i>лекції</i>	–	30 год.
<i>практичні</i>	–	–
<i>семінарські</i>	–	–
<i>індивідуальні завдання</i>	–	–
<i>самостійна робота</i>	–	60 год.
Викладач	Смирнова Олена Павлівна, к.філос.н., доцент	
Email:	ele46smi@ukr.net	
Консультації	ПН, ЧТ – 14 ⁰⁰ –16 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни навчальної дисципліни є психологічні аспекти взаємодії людини і соціуму.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальними планами фаху, викладається за вибором навчального закладу.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системного розуміння взаємодії людини з соціальним середовищем, актуалізація її соціалізації в умовах суспільної трансформації, особливостей психологічного виявлення в різних аспектах функціонування суспільства, дослідження поведінки на різних рівнях суб'єктності (індивідуальному, груповому та масовому).

Основні завдання вивчення дисципліни полягають у теоретичній та практичній підготовці аспірантів з питань:

- здатності до аналізу концептуальних засад соціальної поведінки особистості в групі, в соціумі;
- розуміння психологічних закономірностей і особливостей індивідуальної поведінки в системах управління;
- інтеграції знань з психології управління персоналом організації;
- розуміння сутності політичної соціалізації особистості як процесу і як явища;
- узагальнення практики використання соціально-психологічних технологій в політичній діяльності;
- засвоєння специфіки психологічних закономірностей у правовому регулюванні соціальних відносин;
- розуміння психологічних механізмів, що породжують протиправну поведінку окремої людини;
- усвідомлення взаємозв'язку індивідуальної і суспільної свідомості на рівні форм масової поведінки;
- розуміння змісту індивідуальної поведінки та її зв'язку з масовою свідомістю;
- розуміння змісту психології релігійної віри та релігійності;
- формування індивідуального іміджу в контексті сучасної психологічної науки.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад соціальної поведінки людини;
- знання і уміння оперувати основними теоріями та поняттями в сфері взаємодії людини з соціальним середовищем;
- уміння визначати предметне поле наукового дослідження поведінки особистості в різних сферах суспільних відносин та взаємодії;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;

- комп'ютерні навички для здійснення ефективної комунікаційної взаємодії (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office Power Point при підготовці доповіді з презентацією);
- навички управління інформацією для виокремлення тенденцій в психологічних особливостях поведінки людини, різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис соціально-психологічного стану суспільства (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань закономірностей і особливостей виявлення індивідуальної, групової та масової психології.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні

знати:

- соціально-психологічні чинники і механізми формування та виявлення людини в процесі соціальної взаємодії;
- знати та розуміти сутнісні характеристики політичної, правової та релігійної свідомості і самосвідомості людини;
- знати основні проблеми психології формування індивідуального іміджу в контексті сучасної психологічної науки;

вміти:

- інтегрувати знання стосовно соціалізації людини та її виявлення в сучасних умовах;
- пояснити особливості індивідуальної поведінки людини в організованому і неорганізованому соціальному середовищі;
- пояснити природу політичного лідерства та особливостей політичної поведінки людини;
- розкрити психологічні детермінанти правової та злочинної поведінки людини;
- визначити індивідуальні та соціально-психологічні чинники релігійної віри та навернення до віри;
- пояснити особливості особистості керівника;
- здійснювати експертну оцінку стану людини та впроваджувати рекомендації з оптимізації її трудової діяльності;
- застосувати соціометричні методи дослідження соціометричного статусу людини в групі;
- використовувати психологічні знання створення іміджу в професійній діяльності.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага аспірантів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звернення до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочення до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовується візуальне супроводження курсу тощо.
- *самостійна робота аспіранта* планується викладачем, виконує її аспірант; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	заочна форми навчання				
	Усього	в тому числі			
Лекції		Практичні Семінарські	СРС	Індивід. робота	
<i>Тема 1. Людина як особистість і індивідуальність в соціально-психологічному вимірі</i>	8	2	-	6	
<i>Тема 2. Особливості поведінки людей в організованих та неорганізованих соціальних спільнотах</i>	10	4	-	6	
<i>Тема 3. Психологія поведінки людини в організації</i>	10	4	-	6	
<i>Тема 4. Особистість як суб'єкт управління</i>	10	4	-	6	
<i>Тема 5. Особистість як об'єкт управління і суб'єкт діяльності</i>	10	4	-	6	
<i>Тема 6. Особистість в політиці і політична особистість: особливості виявлення</i>	7	2	-	5	
<i>Тема 7. Психологічні механізми соціальної взаємодії в системі «людина – право»</i>	7	2	-	5	
<i>Тема 8. Психологія антисуспільної поведінки</i>	7	2	-	5	
<i>Тема 9. Релігійна свідомість і релігійний досвід</i>	7	2	-	5	
<i>Тема 10. Релігійність та причини навернення до релігії</i>	7	2	-	5	
<i>Тема 11. Імідж, авторитет і репутація як механізми соціально-психологічного впливу</i>	7	2	-	5	
Усього годин:	90	30	0	60	

Методи навчання

З метою забезпечення максимального засвоєння аспірантами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція, лекція-діалог, проблемна лекція, дискусія, семінар-розгорнута бесіда, семінар-вирішення ситуаційних вправ;
- наочні презентація та демонстрування;
- практичні методи (виконання вправ та практичних завдань; рольові та ділові ігри, аналіз конкретних ситуацій).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал;
- зосереджується увага аспірантів на проблемних питаннях;
- наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань;
- звернення до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем;
- заохочення аспірантів до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування;
- використання технічних засобів навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.
- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю (обговорення проблеми, дискусія, іспит);
- письмового контролю (виконання тестових завдань; індивідуальне та групове опитування, презентація завдання для індивідуального опрацювання);
- самоконтролю та взаємоконтролю (перехресна перевірка знань);
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок аспірантів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи аспірантів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань аспірантів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмового матеріалу дисципліни;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок аспірантів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи).

Об'єктом підсумкового контролю знань аспірантів у формі іспиту є екзаменаційні білети.

Рейтинг аспіранта із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу навчальної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота	Підсумковий тест	Сума
50	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

- 90-100 балів – **відмінно** (A);
- 82-89 балів – **добре** (B);
- 75-81 балів – **добре** (C);
- 68-74 балів – **задовільно** (D);
- 60-67 балів – **задовільно** (E);
- 35-59 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);
- 1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (A, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій

викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;

➤ складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

➤ самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

➤ посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

➤ дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;

➤ надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

➤ повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

➤ повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

➤ відрахування із Інституту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфрієва Н.М. та ін. Соціальна психологія: Навч.-метод. посібник. Рекомендовано МОН України / Н.М. Ануфрієва та ін. - К.: Каравела, 2009.- 216 с.
2. Власова О.І. Соціальна психологія організацій та управління: Підручник. Затверджено МОН України / О.І.Власова, Ю.В.Ніконенко - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 398 с.
3. Волянська О.В. Соціальна психологія: Навч. посібник / О.В.Волянська, А.М.Ніколаєвська Рекомендовано МОН України - К.: Знання, 2008.-275 с.
4. Москаленко В.В.Соціальна психологія: Підручник Затверджено МОН України / В.В.Москаленко - К.: Центр.навч.літ.-ри, 2005.-624с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навч. посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик / Рекомендовано МОН України К.: Академвидав, 2005. – 448с.
6. Циба В.Г. Соціальна психологія: Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / В.Г.Циба, Ю.Ж.Шайгородський - Полтава: Дивосвіт, 2009. – 335с.
7. Брич В.Я. Психологія управління: Навч. посібник Рекомендовано МОН України/ В.Я.Брич, М.М.Корман - К.: Кондор, 2013. – 384с.
8. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посібник / Л.М.Карамушка - К.: Міленіум, 2003. – 344с.
9. Кулініч І.О.Психологія управління: Навч.посібник. Рекомендовано МОН України / І.О.Кулініч -К.: Знання, 2008. – 292с.
10. Орбан-Лембрик Л.Е.Психологія управління: Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / Л. Е.Орбан-Лембрик - К.: Академвидав., 2003. – 568с.
11. Савельєва В.С. Психологія управління: Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / В.С.Савельєва - К.: Професіонал, 2005. – 320 с.
12. Ходаківський Є.І. Психологія управління. 2-ге видання: Навчальний посібник Рекомендовано МОН України / Є.І. Ходаківський -К.: ЦУЛ, 2009. – 608 с.
13. Головатий М.Ф. Політична психологія: Підручник. Затверджено МОН України / М.Ф.Головатий -К.: Центр учбової літератури, 2009.- 400с.

14. Бочелюк В.Й.Юридична психологія: Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / В.Й.Бочелюк -К.: ЦУЛ, 2010. – 336 с.
15. Коновалова В.О.,Шепітько В.Ю. Юридична психологія: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. Затверджено МОН України / В.О.Коновалова, В.Ю.Шепітько - К.: Право, 2008.-240с.
16. Орбан-Лембрик Л.Е. Юридична психологія: Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / Л.Е. Орбан-Лембрик, В.В.Кошинець - Чернівці: Книги- XXI, 2007.- 448 с.
17. Москалець В.П. Психологія релігії: Посібник. Рекомендовано МОН України / В.П.Москалець - К.: Академвидав, 2004. – 240 с.
18. Лубський В.І., Предко О.І.Психологія релігії: Підручник і хрестоматія. – Ч. 1. / В.І.Лубський, О.І. Предко -К.: «Центр учбової літератури», 2004. – 208 с.
19. Перельгіна Е.Б. Психологія іміджа / Е.П.Перельгіна. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 223 с.
20. Харцій О.М. Візуальна психодіагностика / Навч: посіб. (модульний варіант) / О.М.Харцій. – Львів, «Магнолія 2006». 2012. – 224 с.
21. *Почепцов Г.Г.* Іміджологія / Г.Г.Почепцов. – К. : «Ваклер», 2004. –576 с.